

Ten program przyniósł rewolucję w polskich domach

Od kilku lat przez Polskę przetacza się fala termomodernizacji, która na zawsze zmienia krajobraz naszych miast, miasteczek i wsi. Zimą z kominów ulatuje coraz mniej gryzącego, czarnego dymu, a domy stają się nie tylko cieplejsze, ale i znacznie tańsze w utrzymaniu. To wszystko zasługa jednego, potężnego mechanizmu wsparcia. Program „Czyste Powietrze” to dziś największy w historii Polski projekt ekologiczny skierowany do właścicieli domów jednorodzinnych. Skąd się wziął, jak dokładnie działa i dlaczego to właśnie teraz jest najlepszy moment, by po niego sięgnąć?

Zjawisko smogu, zwłaszcza w okresie jesienno-zimowym, to od lat błądząca wielu polskich miejscowości. Głównym winowajcą zanieczyszczenia powietrza w naszym kraju nie są – wbrew obiegowym opiniom – wielkie zakłady przemysłowe, lecz tzw. niska emisja. To zjawisko uwalniania do atmosfery szkodliwych pyłów (PM10, PM2.5) oraz rakotwórczego benzo(a)pirenu z niskich, domowych kominów, w których często spalane jest słabej jakości paliwo, a czasami także odpady.

Aby wypowiedzieć wojnę zanieczyszczeniom, we wrześniu 2018 roku Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej uruchomił ogólnopolski program „Czyste Powietrze”. Jego cel od początku był podwójny: po pierwsze, poprawić jakość powietrza, którym na co dzień oddychamy, a po drugie – zmniejszyć zapotrzebowanie polskich domów na energię, chroniąc portfele obywateli.

Wielu osobom program ten wciąż kojarzy się wyłącznie z wymianą starego pieca węglowego (czyli popularnego „kopciucha”) na nowoczesne i ekologiczne źródło ciepła – na przykład pompę ciepła czy kocioł na pellet. Jednak „Czyste Powietrze” to dzisiaj znacznie więcej. To kompleksowa termomodernizacja.

Dofinansowanie obejmuje ocieplenie ścian budynku, wymianę starych, nieszczelnych okien i drzwi zewnętrznych czy montaż nowoczesnej wentylacji mechanicznej (rekuperacji). Pieniądze

można przeznaczyć także na instalację paneli fotowoltaicznych, które zasilają nowe urządzenia grzewcze ze słońca. Wszystko po to, by dom stał się „szczelnym termosem”, który zimą nie wypuszcza ciepła na zewnątrz, a latem chroni przed upałem.

MACHINA DZIAŁA – GIGANTYCZNE LICZBY W SKALI KRAJU

Aby w pełni zrozumieć, z jak wielkim przedsięwzięciem mamy do czynienia, trzeba spojrzeć na ogólnopolskie statystyki. Te są bezprecedensowe w historii programów pomocowych. Do początku września 2026 roku w całym kraju złożono ponad milion i sto tysięcy wniosków o wsparcie. Co ważne, te dokumenty szybko przeradzają się w realne prace budowlane. Do tej pory podpisano z właścicielami domów prawie 978 tysięcy umów!

Równie imponująco wyglądają kwoty, które w ramach refundacji i zaliczek trafiły już na konta Polaków. Mówimy tu o wypłatach rzędu 22 miliardów 700 milionów złotych! Zdecydowana większość tych pieniędzy została wypłacona w ciągu ostatnich dwóch lat. To dowodzi, że system oceny wniosków i wypłat działa obecnie pełną parą. Nowa odsłona programu dysponuje ogromnym, 10-miliardowym budżetem, finansowanym ze środków Funduszu Modernizacyjnego.

Co te cyfry oznaczają dla środowiska i dla nas? Przede wszystkim dzięki do-

Liczby programu

WOJ. OPOLSKIE:

26 tys.
podpisanych
umów

800 mln zł
udzielonego wsparcia

W CAŁYM KRAJU:

1,1 mln
wniosków

978 tys.
umów

22,7 mld zł
umów

600 tys.
pieców mniej

ILUSTR. KO / MAGNIFIC

tacjom z polskich kotłowni zniknęło już ponad 600 tysięcy przestarzałych, trujących pieców. To 600 tysięcy kominów, z których przestał ulatniać się gęsty, dławiący dym.

OPOLSZCZYŻNA NIE ZOSTAJE W TYLE

Nasz region, choć powierzchniowo jest najmniejszy w kraju, niezwykle aktywnie i konsekwentnie sięga po ekologiczne fundusze. Działania te na szczeblu wojewódzkim koordynuje Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Opolu. To tu wpływają dokumenty, to tutejsi pracownicy dbają o merytoryczną ocenę i to stąd zlecane są przelewy do beneficjentów.

Opolanie mają się czym chwalić. Według stanu na koniec ubiegłego roku w województwie zawarto blisko 26 tysięcy umów z WFOŚiGW w Opolu, dzięki którym mieszkańcy zyskali na remonty niemal 800 milionów złotych wsparcia. Dziś te liczby są oczywiście jeszcze wyższe.

Wielka w tym zasługa świetnej współpracy z lokalnymi samorządami. W gminach naszego województwa

sprawnie działają punkty konsultacyjno-informacyjne. To miejsca, gdzie mieszkańcy obawiający się „urzędowej papierologii” mogą całkowicie bezpłatnie uzyskać pomoc fachowca. Gminny doradca pomoże założyć konto, poprowadzi za rękę przez wniosek i podpowie, jak zgromadzić załączniki.

SPRAWIEDLIWE WSPARCIE – DLA KOGO TO WSZYSTKO?

Program „Czyste Powietrze” to inicjatywa dla każdego posiadacza domu jednorodzinnego. Skonstruowano go jednak tak, by był sprawiedliwy społecznie. To znaczy, by najmocniej pomagał tym, których przed generalnym remontem powstrzymuje brak gotówki.

Kwota wsparcia zależy bezpośrednio od osiąganych dochodów w gospodarstwie domowym. Program podzielony jest na trzy progi:

- **Poziom podstawowy** – dedykowany osobom o najwyższych, ale mieszczących się w rocznym limicie dochodach.
- **Poziom podwyższony** – w którym udział procentowy

dotacji mocno rośnie, przeznaczony dla rodzin o średnich wpływach.

- **Poziom najwyższy** – skierowany do osób najuboższych. Tutaj dotacja może pokryć nawet 100 procent wartości kwalifikowanego remontu (bez podatku VAT)!

Dzięki tzw. prefinansowaniu, zaliczka na materiały i robociznę może zostać przelana bezpośrednio na konto firmy wykonawczej jeszcze przed wbiciem pierwszej łopaty. Właściciel domu nie musi więc dysponować wielkimi oszczędnościami na start.

CZAS NA NOWE ZASADY. CO ZMIENIA SIĘ DLA BENEFICJENTÓW?

Aby program mógł działać sprawnie i na bieżąco reagować na głosy rynku – koszty materiałów oraz bariery prawne napotymane przez obywateli – „Czyste Powietrze” regularnie przechodzi ulepszenia. Największy z tegorocznych pakietów zmian wprowadzono 20 lipca 2026 roku.

Zarząd Narodowego Funduszu we współpracy ze stroną społeczną wdrożył szereg udogodnień, które jeszcze szerzej otwierają drzwi umożliwiające sięgnięcie po dotacje. Przede wszystkim złagodzone restrykcyjną zasadę dotyczącą posiadania nieruchomości przez 3 lata. To ukłon w stronę młodych rodzin, które dopiero odziedziczyły lub nabyły po dziadkach dom do remontu. Podniesienie limitów kwotowych na docieplenie ścian, okien i drzwi to reakcja na realia rynkowe. Wydłużony został ponadto czas na dokończenie prac rozliczanych z zaliczką.

O tym, o ile konkretnie wzrosną kwoty, kto jeszcze skorzysta z udogodnień oraz dlaczego po 2026 roku pożegnamy się ze wsparciem na niektóre formy ogrzewania elektrycznego, przeczytacie Państwo szczegółowo na kolejnej stronie naszej wkładki. Jedno jest pewne – zasady gry w „Czystym Powietrzu” są teraz jeszcze bardziej korzystne. ■

Fundusze Europejskie
na Infrastrukturę,
Klimat, Środowisko

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

KRAJOWY
PLAN
ODBUROWY

Mniej barier oraz więcej pieniędzy i czasu na remont

Program „Czyste Powietrze” nie stoi w miejscu. To żywy, reagujący na otaczającą rzeczywistość mechanizm, a nie zestaw obowiązujących bez przerwy identycznych zasad. Ostatnie zmiany weszły w życie 20 lipca 2026 roku, wprowadzając kluczowe modyfikacje. Wyższe stawki dotacji, elastyczniejsze wymogi własnościowe i wydłużone terminy na realizację prac z zaliczką – to odpowiedź na realne potrzeby beneficjentów.

Zanim jednak przejdziemy do omówienia szczegółów warto przypomnieć o ubiegłorocznej reformie programu. To ona uszczelniła system i ukróciła nadużycia ze strony nierzetelnych wykonawców. Ale odpowiadający za „Czyste Powietrze” nie pozostali głusi na sygnały płynące z gmin, od doradców energetycznych i od samych właścicieli domów. Ci zaczęli bowiem wskazywać na nowe wyzwania.

Powód? Koszty materiałów budowlanych oraz robocizny wzrosły, a część osób, które bardzo chciały ogrzać swoje domy, odbijała się od formalnych wymogów prawnych.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW) przeanalizował dane GUS, sprawdził średnie rynkowe wyceny oraz koszty wynikające ze składanych wniosków o płatność. Skutek? Wdrożenie pakietu ułatwień otwierającego program dla jeszcze większej grupy Polaków. Wszystko to przy zachowaniu najwyższej jakości i bezpieczeństwa prac.

ROZBITA BARIERA WŁASNOŚCI

Obowiązująca dotychczas zasada mówiła jasno: aby ubiegać się o dofinansowanie, trzeba było być właścicielem lub współwłaścicielem budynku od co najmniej 3 lat. Ta regulacja miała zapobiegać spekulacjom. W praktyce uderzała jednak w osoby, które w dobrej wierze przejmowały stare domy po rodzicach czy dziadkach, by z miejsca doprowadzić je do współczesnych standardów energetycznych.

Od 20 lipca 2026 r. obowiązują niezwyczajne istotne wyjątki od zasady 3 lat:

- **Zasiedzenie:** Z dotacji mogą korzystać osoby, które nabyły prawo do nieruchomości w drodze zasiedzenia. To często dotyczy wielopokoleniowych gospodarstw o nie w pełni uregulowanym stanie prawnym.
- **Darowizny i zakup od najbliższych:** Wsparcie przysługuje nowym właścicielom lub współwłaścicielom – posiadającym minimum 50 proc. udziałów w nieruchomości od co najmniej roku – którzy nabyli te udziały w drodze zakupu lub darowizny od rodziców bądź dziadków.

Co to oznacza w praktyce? Jeśli rok temu otrzymałeś w darowiznie od dziadków stary dom – na przykład popularną w latach 70. „kostkę” – nie musisz już czekać jeszcze dwóch lat na to, by móc przeprowadzić termomodernizację. Możesz już teraz złożyć wniosek o wsparcie z „Czystego Powietrza” i działać!

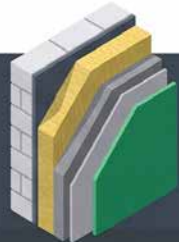
WYŻSZE KWOTY DOTACJI

Styropian, wełna mineralna, nowoczesne okna i bramy garażowe – ich ceny wzrosły do tego stopnia, że dotychczasowe maksymalne limity dofinansowania miejscami przestały wystarczać na pokrycie realnych kosztów. Aby beneficjenci nie musieli dopłacać z własnej kieszeni więcej od pierwotnych założeń, jednostkowe kwoty do-

Zmiany w programie

ILUSTR. KO / MAGNIFIC

Ściany: do **275 zł/m²**

Okna: do **1320 zł/m²**

Drzwi i bramy: do **2750 zł/m²**

Czas na zaliczkę: **180 dni**

Darowizna: min. 1 rok
Zasiedzenie: bez limitu
Odbiory: kierownik budowy lub kominiarz

Dofinansowanie: zmiany technologiczne

Po 2026 roku: koniec dotacji na zwykłe grzejniki

Od 2027 roku: tylko pompy ciepła

tacji na wybrane elementy termomodernizacji wzrosły o 10 procent.

Zwiększone stawki obejmują kluczowe prace związane ze szczelnością budynku:

- ocieplenie ścian i przegród budowlanych: maksymalny limit wzrósł do **275 zł za metr kw.**,
- wymianę stolarki okiennej: limit podniesiono do **1320 zł za metr kw.**,
- stolarka drzwiowa i bramy garażowe: górna granica wzrosła do **2750 zł za metr kw.** (w najwyższym poziomie dofinansowania).

Przytoczone liczby dotyczą najwyższego poziomu dofinansowania. W wariantach podstawowego i podwyższonego dofinansowania także zwiększono maksymalne kwoty. Podwyżki te przeliczono proporcjonalnie. Dzięki temu całkowity budżet, jaki możesz przeznaczyć na ocieplenie domu i wymianę starych okien jest teraz zauważalnie większy.

180 DNI NA REALIZACJĘ PREFINANSOWANIA

Osoby korzystające z zaliczek (czyli prefinansowania, gdzie pieniądze trafiają bezpośrednio do wykonawcy na poczet zakupu materiałów) na zakończenie prac objętych tą wpłatą dotychczas miały maksymalnie 120 dni. W sytuacji, gdy na rynku brakuje rąk do pracy oraz potrafią pojawiać się opóźnienia w dostawach części materiałów, limit ten potrafił być źródłem dużego stresu.

Nowe zasady wydłużyły ów termin. Teraz to nie 120, a **180 dni**. Pół roku to czas, który pozwala spokojnie przeprowadzić nawet skomplikowane prace budowlane.

Co ważne, to udogodnienie jest też dostępne dla osób, które podpisały umowy wcześniej, w naborze obowiązującym od 31 marca 2025 r. Wystarczy wystąpić o podpisanie prostego aneksu do zawartej umowy, by uzyskać dodatkowe dwa miesiące na dokończenie inwestycji.

MNIEJ BIUROKRACJI PRZY ODBIORACH

Dotychczas dokumenty potwierdzające trwałe odłączenie starego pieca węglowego oraz bezpieczne dostosowanie przewodów kominowych mógł zatwierdzić wyłącznie dyplomowany mistrz kominiański. W wielu mniejszych miejscowościach czas oczekiwania na wizytę takiego fachowca wydłużał końcowe rozliczenie wniosku.

Od 20 lipca tej bariery już nie ma. Dokumenty potwierdzające odcięcie starego „kopciucha” i stan kominu mogą odtąd wystawiać nie tylko kominarze, ale także **osoby posiadające odpowiednie uprawnienia budowlane** (np. kierownicy budowy czy uprawnieni instalatorzy). To prosta zmiana, która jednak mocno przyspiesza proces wypłaty końcowej transzy dotacji.

Dodatkowo wprowadzono usprawnienia w Generatorze Wniosków o Dofinansowanie (GWD) – beneficjenci współpracujący z gminnymi operatorami mogą

Cichy zabójca za oknem. Dlaczego musimy wygrać ze smogiem?

Kiedy temperatura spada, a wieczorne niebo staje się bezchmurne, w wielu miejscowościach powietrze robi się gęste, szare i gryzące w gardło. Smog to nie jest medialny wymysł czy straszak ekologów. To obiektywne, fizyczne zagrożenie. Walczyć z nim pomaga program „Czyste Powietrze”.

Skąd bierze się smog? Przede wszystkim z tzw. niskiej emisji. A to nic innego, jak dym ulatujący z kominów naszych domów. Często powstaje na skutek spalania niskiej jakości węgla, mialu, wilgotnego drewna, a czasem – niestety –

także odpadów. Zazwyczaj dzieje się to w starych, przestarzałych technologicznie piecach.

W dymie pochodzącym z niskiej emisji kryje się groźna mieszanina. To pyły zawieszone: PM10 i PM2.5, drobiny tak małe, że nasz układ od-

dechowy nie potrafi ich przefiltrować. Przenikają przez pęcherzyki płucne bezpośrednio do krwiobiegu i rozchodzą się po organizmie. Dopełnieniem tej trucizny jest benzo(a)piren – silnie rakotwórczy związek chemiczny.

Smog uderza ze zdwojoną siłą, gdy sprzyja mu pogoda. Najgorsze są mroźne, bezwietrzne dni oraz zjawisko tzw. inwersji temperatur, gdy masa cieplejszego zamiast ulecieć do góry działa jak pokrywka nałożona na garnek, blokując nasyczone zanieczyszczeniami powietrze tuż przy ziemi.

Gdy stężenie pyłów rośnie, otrzymujemy ostrzeżenia z Rządowego Centrum Bezpieczeństwa lub aplikacji monitorujących jakość powietrza. Komunikaty „zostań w domu” i „nie

wietrz mieszkania” nie są radami na wyrost. Oddychanie zanieczyszczonym powietrzem przynosi dewastujące skutki zdrowotne. Krótkoterminowo to kaszel, duszności, drapanie w gardle i szczypanie oczu – szczególnie odczuwane przez astmatyków i alergików.

Ale prawdziwe zagrożenie jest długofalowe. Życie w smogu znacząco zwiększa ryzyko zawałów serca, udarów mózgu oraz przewlekłej obturacyjnej choroby płuc (POChP). Toksyny uderzają w najsłabszych – seniorów, osoby schorowane i dzieci. Są też szkodliwe dla kobiet w ciąży i ich nie-narodzonych maluszków.

Zgodnie z przepisami, w ciągu roku może wystąpić maksymalnie 35 dni z przekroczeniem dopuszczalnych

teraz przygotowywać robocze wersje dokumentów, co wyeliminuje błędy jeszcze przed ich oficjalnym wysłaniem.

POŻEGNANIE Z PROSTYM OGRZEWANIEM ELEKTRYCZNYM

Nowe wytyczne to także wyraźny sygnał technologiczny. NFOŚiGW stawia wyłącznie na urządzenia o najwyższej efektywności energetycznej. Zgodnie z zapowiedzią, po zakończeniu okresu przejściowego, czyli po 2026 roku, program całkowicie przestanie dofinansowywać zwykłe ogrzewanie elektryczne, jak maty grzewcze, grzejniki konwekcyjne czy kotły elektryczne.

Od 2027 roku jedyną formą ogrzewania elektrycznego objętą dotacją pozostaną pompy ciepła. Te z jednej jednostki energii elektrycznej potrafią bowiem wytworzyć kilkakrotnie więcej energii cieplnej. To ważna wskazówka dla osób planujących inwestycję z wyprzedzeniem. Jeśli myślisz o wymianie źródła ciepła, warto od razu celować w rozwiązania, które będą wspierane długofalowo.

ŻELAZNE FUNDAMENTY – TO POZOSTAJE BEZ ZMIAN!

Choć zmiana przepisów z 20 lipca przyniosła sporo ułatwień, warto pamiętać, że filary bezpieczeństwa i jakości programu wypracowane we wcześniejszych latach wciąż obowiązują.

Nadal nieodłącznym elementem ubiegania się o wsparcie jest obowiązkowy audyt energetyczny (który precyzyjnie wskazuje, co i jak należy w domu naprawić), a także świadectwo charakterystyki energetycznej. W mocy pozostają zasady wyboru urządzeń z oficjalnej Listy ZUM (Lista Zielonych Urządzeń i Materiałów), system bezpłatnych gminnych operatorów, reguła „jeden beneficjent – jeden budynek” oraz brak wsparcia dla kotłów gazowych.

Niedawna aktualizacja programu „Czyste Powietrze” tworzy więc jeden z najbardziej sprzyjających momentów na to, by przeprowadzić termomodernizację swojego domu. Wyższe kwoty dofinansowania łagodzą skutki podwyżek cen na rynku budowlanym, a poluzowanie restrykcji prawnych daje szansę tysiącom nowych właścicieli domów.

Jeśli odkładałeś decyzję o ociepleniu budynku lub wymianie okien lękając się biurokracji lub braku czasu na realizację zaliczek – nowe zasady eliminują te obawy. ■

„Czyste powietrze” – na co zwracać uwagę?

– Fundusz nie promuje żadnych wykonawców ani z żadnym nie współpracuje. Jeśli więc ktoś zapuka do naszych drzwi i twierdzi, że nami współpracuje, to jest to pierwszy sygnał ostrzegawczy – mówi Małgorzata Oleksiewicz, kierownik Zespołu Programów dla Osób Fizycznych w Wojewódzkim Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Opolu.

Program „Czyste Powietrze” działa od ośmiu lat. Jak jego realizacja wygląda u nas w liczbach?

– Do tej pory do WFOŚiGW w Opolu wpłynęło ponad 30 tysięcy wniosków o dofinansowanie. Zawarliśmy ponad 27 tysięcy umów. Różnica pomiędzy liczbą wniosków i umów wynika z różnych czynników. Część beneficjentów zrezygnowała z inwestycji. Zdarzały się też przypadki odrzucenia wniosku o dofinansowanie.

Jakie są powody negatywnych opinii?

– Prawie zawsze jest to brak spełnienia warunków programu. Gdy otrzymujemy wniosek przystępujemy do oceny jego zgodności z wymogami. Powodem może być na przykład sytuacja formalno-prawna związana z własnością nieruchomości, której stan prawny sprawdzany przez nas w Księgach Wieczystych nie pokrywa się z danymi zawartymi we wniosku o dofinansowanie – wnioskodawcy sądzą, że są posiadaczami nieruchomości, a po sprawdzeniu Ksiąg Wieczystych okazuje się, że jest inaczej. Inne częste błędy to braki w dokumentach bądź niewłaściwie wypełnione formularze.

Zwracacie się Państwo o uzupełnienie dokumentów?

– Tak, robimy to wielokrotnie. I często po takim sygnale udaje się sytuację naprostować. Zdarza się jednak, że wnioskodawcy nie reagują na nasze wezwania. Wtedy nie pozostaje nic innego, jak negatywnie ocenić wniosek o dofinansowanie.

To przekreśla danej osobie możliwość sięgnięcia po wsparcie z programu „Czyste Powietrze”?

– Nie, negatywna ocena nie blokuje możliwości składania kolejnych wniosków.

A jeśli ktoś wymienił kiedyś stary kocioł węglowy na nowszy, a teraz chciałby go zlikwidować i założyć pompę ciepła?

– Zasady programu w tej kwestii są jasne. Nie można uzyskać dwa razy dofinansowania na ten sam typ prac na danej nieruchomości. W opisanym przypadku taki wniosek skończyłby się odmową przyznania wsparcia. Nie blokuje to jednak możliwości sięgnięcia po dofinansowanie na inne zadanie, na przykład termoizolację budynku polegającą na ociepleniu przegród budowlanych, czy wymianę stolarki okiennej lub drzwiowej. Tutaj warto też dodać, że zasady programu eliminują możliwość wsparcia finansowego dla wymiany kotła olejowego lub gazowego.

Dlaczego?

– Ponieważ nie są to kotły na paliwo stałe. A tylko likwidację takich urządzeń wspiera „Czyste Powietrze”.

Na jakie urządzenia można teraz wymieniać stare kotły?

– Obecnie jest to pompa ciepła, kocioł zgazowujący drewno, kocioł na pellet oraz podłączenie do centralnej sieci ciepłowniczej wraz z przyłączem. Do końca 2026 roku można jeszcze wnioskować o wsparcie montażu innego elektrycznego źródła ciepła, ale za kilka miesięcy nie będzie to możliwe.

Przy czym „Czyste Powietrze” to nie tylko likwidacja „kopciuchów”.

– Tak, w ramach programu można też uzyskać dofinansowanie

ocieplenia budynku, wymiany stolarki okiennej i drzwi, a także montażu systemu wentylacji wraz z odzyskiem ciepła. Wspieramy również wykonanie audytu energetycznego budynku oraz świadectwo charakterystyki energetycznej budynku, które jest wykonywane po zrealizowaniu przedsięwzięcia.

Niedawno w programie zaszły kolejne zmiany.

– To ułkon w stronę beneficjentów. Wyjątki od okresu własności nieruchomości, podniesienie limitów kosztów jednostkowych wydatków czy wydłużenie czasu na realizację prac – to wszystko działania, dzięki którym jeszcze więcej osób może sięgnąć po wsparcie termomodernizacji.

Gdzie szukać pomocy w załatwianiu formalności?

– Można to zrobić zarówno kontaktując się z Funduszem w Opolu, jak i poprzez gminne punkty wspar-

cia. W województwie opolskim mamy bardzo gęstą sieć. Porozumienia podpisaliśmy z 66 spośród 71 gmin naszego regionu. Nie wszędzie się udało, choć o to zabiegaliśmy. Ale dla mieszkańców najważniejsze jest to, że nawet, jeśli w ich gminie nie ma punktu informacyjno-konsultacyjnego, to mogą bezpłatnie skorzystać z pomocy takiego punktu w sąsiedniej gminie.

W mediach co pewien czas przewijają się historie o próbach oszustwa na „Czyste Powietrze”. Jak się przed tym chronić?

– Fundusz nie promuje żadnych wykonawców ani z żadnym nie współpracuje. Jeśli więc ktoś zapuka do naszych drzwi i twierdzi, że nami współpracuje, to jest to pierwszy sygnał ostrzegawczy. Drugim sygnałem jest wywieranie presji na beneficjencie, aby jak najszybciej podpisał umowę, bez dodatkowych konsultacji. Zdecydowanie zalecamy, aby tego nie robić.

Na co jeszcze trzeba uważać?

– To beneficjent decyduje o wyborze wykonawcy. Zachęcamy, by uprzednio przeprowadzić rozeznanie rynku. Polecamy też wybór lokalnych wykonawców. Zdarzają się firmy o zasięgu ponadregionalnym, krajowym, ale trzeba mieć świadomość, że one i tak korzystają z lokalnych podwykonawców. Warto też sprawdzić firmę poprzez takie zasoby, jak baza KRS czy portal podatkowy Ministerstwa Finansów. Nie twierdzę, że większość wykonawców jest nieuczciwa, przeciwnie, z naszych doświadczeń wynika, że przeważają ci rzetelni. Niemniej zawsze warto się upewnić komu chcemy zlecić realizację przedsięwzięcia. ■

Smog: Anatomia trucizny

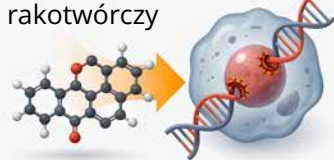
PM10:
wnika
do płuc

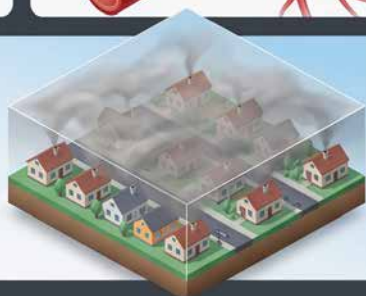
PM2.5:
trafia
do krwi

Benzo(a)piren:
rakotwórczy

Inwersja temperatur:
cieplejsze powietrze
nie unosi się, lecz działa
niczym pokrywą, zatrzymując
zanieczyszczenia
tuż nad ziemią

Problem:
normy
benzo(a)pirenu
wciąż są
przekraczane
2-3 krotnie

ILUSTR. KO / MAGNIFIC

norm pyłu PM10, wynoszących 50 mikrogramów na metr sześcienny. I choć z corocznych raportów Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska wynika, że z roku na rok jakość powietrza w Polsce się poprawia, normy wciąż są przekraczane.

Problem dotyczy także województwa opolskiego. Przed laty najgorzej oddychało się w miejscach o gęstej zabudowie i niekorzystnym położeniu geograficznym – w Zdzieszowicach, Kędzierzynie-Koźlu, Nysie czy w Opolu. Na szczęście nowsze oceny przynoszą poprawę – nierzadko miasta mieszczą się w okolicach dopuszczalnego limitu 35 dni. Wciąż ogromnym problemem w regionie pozostają natomiast średnioroczne stężenia rakotwórczego benzo(a)pirenu.

Te nadal nierzadko przekraczają normy dwu- lub trzykrotnie.

Lekarstwo? Masowa termomodernizacja budynków i likwidacja przestarzałych kotłów węglowych. Każdy zlikwidowany „kopciuch” to ulga dla płuc sąsiadów i lepsze powietrze w okolicy. I tu widać, że program „Czyste Powietrze” przynosi efekty. W całym kraju zlikwidowano już ponad 600 tysięcy takich urządzeń. Proces ten jest jednak żmudny i niezwykle czasochłonny.

To gigantyczne wyzwanie finansowe i logistyczne, ale zarazem proces, z którego nie możemy zrezygnować. Korzystając z dotacji programu „Czyste Powietrze” chronimy nie tylko nasz domowy budżet. Inwestujemy w coś bezcennego: zdrowie i życie naszych bliskich. ■

Przewodnik dla chcących zmodernizować dom i zyskać dotację „Czyste Powietrze” krok po kroku

Zastanawiasz się nad ociepleniem domu, wymianą starych okien lub montażem nowoczesnej pompy ciepła, ale przeraża Cię biurokracja i gąszcz przepisów? Nie taki diabeł straszny, jak go malują! Choć program „Czyste Powietrze” wymaga zgromadzenia odpowiedniej dokumentacji, cała ścieżka została zaprojektowana tak, by móc przejść przez nią bezstresowo. Oto Twój kompletny przewodnik.

Na początek, jeszcze zanim zaczniesz zbierać dokumenty, upewnij się, że spełniasz podstawowe kryteria formalne. Program skierowany jest do osób fizycznych, które:

- Są **właścicielami lub współwłaścicielami** jednorodzinnego budynku mieszkalnego (lub wydzielonego w budynku jednorodzinnym lokalu mieszkalnego z wydodrębnioną księgą wieczystą).
- Mieszczą się w **prograch dochodowych** ustalonych dla jednego z trzech poziomów dofinansowania:
 - Poziom podstawowy** – roczny dochód wnioskodawcy nie przekracza **135 000 zł** (rozliczany na podstawie ostatniego zeznania PIT).
 - Poziom podwyższony** – przeciętny miesięczny dochód na jednego członka gospodarstwa domowego nie przekracza **2 250 zł** (w gospodarstwie wieloosobowym) lub **3 150 zł** (w gospodarstwie jednoosobowym).
 - Poziom najwyższy** – przeciętny miesięczny dochód nie przekracza **1300 zł** (gospodarstwo wieloosobowe) lub **1800 zł** (gospodarstwo jednoosobowe) albo beneficjent ma ustalone prawo do jednego z zasiłków.

Pamiętaj o **nowości obowiązującej od 20 lipca 2026 r.**: jeśli nabyłeś nieruchomość w drodze darowizny lub zakupu od rodziców bądź dziadków (oraz posiadasz min. 50 proc. udziałów od co najmniej roku) albo uzyskałeś ją przez zasiedzenie, nie obowiązuje Cię standardowy wymóg trzyletniej własności!

ŚCIEŻKA BENEFICJENTA – OD POMYSŁU DO WYPŁATY ŚRODKÓW

KROK 1

- Sprawdź dochody i zrób audyt energetyczny** – to podstawowy warunek rozpoczęcia inwestycji!

Ustal, do którego poziomu dofinansowania się kwalifikujesz. Następnie zleć **wykonanie audytu energetycznego** uprawnionemu audytorowi. Audytor precyzyjnie wyliczy zapotrzebowanie Twojego domu na energię i wskaże, jakie prace – np. grubość ocieplenia, moc pompy ciepła – są niezbędne, by uzyskać najwyższe wsparcie. Koszt audytu jest w pełni refundowany z programu!

KROK 2

- Kompletuj wymagane dokumenty formalne** – wszystko, co musisz mieć pod ręką przed złożeniem wniosku.

Przygotuj numer Księgi Wieczystej budynku, numer PESEL współmałżonka oraz współwłaścicieli, a także ostatni PIT (dla poziomu podstawowego) lub zaświadczenie o dochodach wydane przez gminny ośrodek pomocy społecznej (MOPS/GOPS – dla poziomu podwyższonego i najwyższego). Jeśli wnioskujesz o prefinansowanie (zaliczkę), dołącz podpisane umowy z wykonawcami.

KROK 3

- Wybierz urządzenia z Listy ZUM i zatrudnij wykonawców** – to gwarancja dopłaty i bezpieczeństwa technologicznego.

Kotły na biomase, pompy ciepła **muszą znajdować się na oficjalnej Liście ZUM** (Lista Zielonych Urządzeń i Materiałów). Wybierz sprawdzoną firmę instalacyjno-budowlaną – to taka, która działa co najmniej od roku lub posiada doświadczenie w realizacji co najmniej 15 inwestycji dla beneficjentów programu „Czyste Powietrze”. Warto skorzystać z usług gminnego operatora lub rekomendowanych lokalnych przedsiębiorców z doświadczeniem w rozliczaniu programu.

KROK 4

- Złóż wniosek o dofinansowanie w GWD lub urzędzie** – z pomocą doradcy lub samodzielnie przez internet.

Wniosek składasz elektronicznie poprzez Generator Wniosków o Dofinansowanie (GWD) na stronie gwd.nfosigw.gov.pl. Następnie drukujesz, podpisujesz i przesyłasz wraz z załącznikami do właściwego terenowo Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej – w tym wypadku w Opolu. Wnioski można też składać w gminnych Punktach Konsultacyjno-Informacyjnych programu. W nich czekają gminni ekodoradcy, którzy bezpłatnie pomagają wypełnić formularze, jeśli myślisz o robieniu tego samodzielnie. Cię przeraża.

KROK 5

- Zrealizuj prace i zrób rozliczenie końcowe** – końcowy etap inwestycji i przelew pozostałej kwoty dotacji.

Ścieżka dotacji

ILUSTR. KO / MAGNIFIC

1 poziom: podstawowy
dochód roczny PIT
wnioskodawcy do 135 000 zł

2 poziom: podwyższony
dochód do 2250 / 3150 zł
(miesięcznie na gospodarstwo)

3 poziom: najwyższy
dochód do 1300 / 1800 zł
(miesięcznie na gospodarstwo)

Po otrzymaniu decyzji o przyznaniu dotacji (lub podpisaniu umowy prefinansowania) wykonawca przystępuje do prac. Na realizację zakresu objętego zaliczką masz **180 dni**. Po zakończonych pracach zbierasz imienne faktury, protokoły odbioru robót oraz dokument potwierdzający trwałe odłączenie starego „kopciucha” i składasz wniosek o płatność końcową.

CZYM JEST LISTA ZUM – I DLACZEGO NIE MOŻESZ JEJ POMINAĆ?

Lista Zielonych Urządzeń i Materiałów (Lista ZUM) – dostępna pod adresem internetowym lista-zum.ios.edu.pl – to oficjalna, publiczna baza sprawnych i ekologicznych urządzeń grzewczych, które przeszły rygorystyczną weryfikację laboratoryjną.

Dlaczego jest obowiązkowa? Od 2024 roku dotację z programu „Czyste Powietrze” można otrzymać **wyłącznie na urządzenia wpisane na Listę ZUM**. Rozwiązanie to wprowadzono, aby chronić beneficjentów przed nieuczciwymi sprzedawcami oferującymi mało efektywne, spro-

wadzone z zagranicy pompy ciepła o zawyżonych parametrach, które powodowały astronomiczne rachunki za prąd.

Jak z niej korzystać? Przed zakupem kotła na pellet, pompy ciepła upewnij się u swojego instalatora, że dany model figuruje w bazie ZUM w dniu wystawienia faktury lub faktury zaliczkowej.

NIEZBĘDNIK – JAKIE DOKUMENTY MUSISZ PRZYGOTOWAĆ?

Zanim usiądziesz do składania wniosku, w jednym folderze zgromadź następujące dokumenty:

- Dokument potwierdzający prawo własności** – numer Księgi Wieczystej lub akt notarialny.
- Zaświadczenie o dochodach z MOPS/GOPS** – dotyczy podwyższonego i najwyższego poziomu dofinansowania. Pamiętaj, że dokument nie może być wystawiony wcześniej niż 3 miesiące przed złożeniem wniosku!
- Audyt energetyczny** – wraz z dokumentem podsumowującym audyt.
- Zgoda współwłaścicieli na realizację przedsięwzięcia** – oraz zgoda współmałżonka, jeśli posiadasz wspólność majątkową.
- Umowy z wykonawcami** – jeśli starasz się o prefinansowanie, czyli dotację w formie zaliczki trafiającej bezpośrednio dla firmy wykonawczej.

ILE TRWA PROCEDURA – I KIEDY OTRZYMASZ PIENIĄDZE?

Rozpatrywanie wniosków odbywa się sprawnie.

- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej ma **60 dni roboczych** od daty wpływu poprawnego wniosku na jego rozpatrzenie i podjęcie decyzji o przyznaniu dotacji.
- Po pozytywnej decyzji i podpisaniu umowy, Fundusz wypłaca

zaliczkę w wysokości do 35 proc. przyznanej dotacji na konto wykonawcy w terminie **21 dni** od dnia złożenia kompletnego wniosku o wypłatę zaliczki.

- Wypłata końcowa** – po zakończeniu remontu i złożeniu kompletnego wniosku o płatność (razem z fakturami i protokołami odbioru), pieniądze trafiają na konto w ciągu **60 dni**.

DO KOGO ZWRÓCIĆ SIĘ PO POMOC?

Pamiętaj – nie musisz przechodzić przez proces składania wniosku sam. Na terenie województwa opolskiego funkcjonuje gęsta sieć wsparcia.

- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (WFOŚiGW) w Opolu** – główna siedziba mieści się przy ul. Krakowskiej 53 w Opolu (Infolinia: 77 45 37 611). To tu zapadają ostateczne decyzje finansowe i weryfikowane są wnioski o płatność.
- Gminne Punkty Konsultacyjno-Informacyjne** – działają niemal we wszystkich gminach Opolszczyzny. Gminni ekodoradcy pomogą Ci nieodpłatnie wypełnić wniosek, zweryfikować załączniki i wydać niezbędne zaświadczenia dochodowe.
- Sieć certyfikowanych doradców i operatorów** – w gminach działają także wyznaczeni operatorzy programu. To eksperci, którzy nie tylko pomogą wypełnić dokumenty w systemie GWD, ale też doradzą w wyborze wykonawcy i przeprowadzą przez proces prefinansowania.

Skoro wiesz wszystko, zrób pierwszy krok już dziś! Odwiedź swój urząd gminy lub wejdź na stronę czystepowietrze.gov.pl, odśwież zakładkę „Znajdź gminę” i umów się na bezpłatną konsultację! Na tej stronie znajdziesz też wszelkie szczegółowe informacje na temat programu „Czyste Powietrze”. ■

FOT. MAGNIFIC